

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี 2 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกุมภวาปี 1 โรงเรียน และ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพ็ญ 1 โรงเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาว่าเป็นห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนวิชาภาษาไทย โดยครูผู้สอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง ทั้งผลสัมฤทธิ์ทั้งชั้น และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละคนตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2536 และเป็นห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงตลอดมา จากปีการศึกษา 2533-2536 โดยจัดอยู่ใน 10 ลำดับแรกของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยดูจากรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีได้จัดทำไว้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย เริ่มจากการกำหนดปัญหาของการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนไปเป็นการศึกษาแนวทางการวิจัย จากแนวคิด หลักการทฤษฎี หลักสูตร เอกสารและรายงานการวิจัย การขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการศึกษา กรอบแนวคิดของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย หลังจากนั้นจึงเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ค้นหาข้อสรุป ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานผลข้อมูล จัดพิมพ์ และเสนอ

รายงานการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีแบบสอบถาม 3 ฉบับ ใช้สำหรับสอบถามนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และครูผู้สอนอื่นๆ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาไทย ครูผู้สอนอื่นๆ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองนักเรียน นอกจากนี้ยังใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู เพื่อสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือต่างๆ และการศึกษาเอกสารต่างๆ โดยใช้เวลาโรงเรียนละ 4 สัปดาห์ รวมเป็น 8 สัปดาห์ โดยแต่ละโรงเรียนจะเก็บข้อมูลต่อเนื่องจนครบกำหนดเวลา โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 และ 3 ปีการศึกษา 2537 ระหว่างเดือนตุลาคม 2537 ถึงมกราคม 2538 เมื่อได้ข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยจะใช้การตรวจสอบสามเส้าข้อมูล (Data Triangulation) และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร นำมาวิเคราะห์จัดเป็นหมวดหมู่ สร้างข้อสรุปเพื่อให้ได้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 โรงเรียนบ้านบุญ

สภาพของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารเป็นครูใหญ่ อาคารเรียนส่วนใหญ่อายุทรุดโทรม ห้องเรียนไม่เพียงพอ มีครูไม่ครบชั้น บริเวณโรงเรียนร่มรื่นแต่ไม่สวยงาม โรงเรียนตั้งอยู่ห่างสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 15 กิโลเมตร ครูในโรงเรียนทุกคนสมรสแล้ว และอาศัยอยู่ในเขตใกล้เคียงกับโรงเรียน เวลาเข้าเรียน 08.30 น. เวลาเลิกเรียน 15.30 น.

สภาพของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ในอาคารที่อยู่ในสภาพดี อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ สภาพภายในห้องเรียน จัดไม่เป็นระเบียบ ภายในห้องเรียนมีห้องสมุดจัดไว้หลังห้อง แต่เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อยเพียง 17 คน จึงไม่หนาแน่น การจัดโต๊ะเรียนจัดเป็นกลุ่ม และเปลี่ยนไปตามกิจกรรมและเนื้อหาที่เรียน

ลักษณะของครูผู้สอนภาษาไทย ครูผู้สอนเป็นครูชาย อายุ 39 ปี วุฒิตำงการศึกษาสูงสุด กศบ.เอกสำงคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม แต่ขณะที่เรียน ปกศ.สูง ได้เรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย มีประสบการณ์ในการสอนทั้งหมด 19 ปี เคยสอนวิชาภาษาไทยมาแล้ว 10 ปี เคยได้รับยกย่องเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ศิลปะ และภาษาไทยดีเด่น ระดับกลุ่มมาแล้ว ปัจจุบันตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 5 ขึ้นเงินเดือนประมาณ 10,000 บาท ถูสมรสรับราชการครูในโรงเรียนใกล้เคียง ขึ้นเงินเดือนประมาณ 10,000 บาทเหมือนกัน นอกจากรายได้ประจำยังมีรายได้เสริมจากการค้าขายอีกด้วยในการเข้าสอนมีการเตรียมการสอน เข้าสอนตรงเวลา และสอนจนหมดเวลา นอกจากงานสอนยังมีงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนที่ได้รับผิดชอบด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนครู ครูผู้สอนภาษาไทยจะไม่สนิทสนมกับเพื่อนครูมากนักจะปรึกษากันเฉพาะเรื่องงานเท่านั้น ส่วนความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน แม้ว่าครูผู้สอนภาษาไทยจะไม่ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน แต่จะสนิทสนมกับผู้ปกครองนักเรียนทุกคน เพราะเคยไปเยี่ยมบ้านนักเรียนอยู่เสมอ ๆ และถ้ามีงานในชุมชนจะเข้าร่วมทุกครั้ง ส่วนใหญ่จะไปร่วมเป็นเจ้าภาพด้วย

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าในการนำเข้าสู่บทเรียน ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเดี่ยวซ้ำๆ กัน เช่น การสนทนา การบอกวัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่ใช้เวลาเหมาะสม ในชั้นสอนมีวิธีการสอนหลายๆ วิธี ไม่เน้นหนักวิชาใดวิธีหนึ่งแต่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ในขณะที่สอนมีการสอดแทรกคุณธรรมต่างๆ บวกฝังค่านิยมและเจตคติให้นักเรียนทุกช่วงม่ง เมื่อพบเนื้อหาในบทเรียนและมีสถานการณ์จริงเกิดขึ้น จะเน้นการยกตัวอย่างที่เหมาะสมกับสถานการณ์และทันโลกปัจจุบัน (ดูตัวอย่างในภาคผนวก

ค) เมื่อสอนเสร็จจะสรุปบทเรียนทุกครั้ง ยกเว้นเวลาหมดก่อน สื่อการสอนที่ใช้นั้นชั้นเรียน ส่วนใหญ่ได้มาจากการผลิตเอง โดยใช้งบประมาณของโรงเรียนและงบประมาณส่วนตัว การนำสื่อใช้นั้นบางช่วงมองเท่านั้น การวัดผลและประเมินผลเน้นการวัดผลและประเมินผลระหว่างเรียนในแต่ละช่วงมอง การให้การเสริมแรงจะให้การเสริมแรงนักเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส ไม่เลือกนักเรียนเก่งหรืออ่อน และเป็นการเสริมแรงทางบวก โดยคำพูด ในการสอนซ่อมเสริม ครูผู้สอนภาษาไทยจัดสอนซ่อมเสริมสัปดาห์ละ 3 วัน ในวันจันทร์ พุธ และ ศุกร์ ระหว่างเวลา 15.30-17.00 น. โดยสอนนักเรียนที่สนใจและนักเรียนเรียนอ่อน แต่นักเรียนทุกคนสนใจอยู่เรียนซ่อมเสริม อย่างไรก็ตามครูผู้สอนเห็นว่าตนเองยังมีจุดบกพร่องที่ควรแก้ไขคือ การนำสื่อ ซึ่งยังใช้น้อยมาก

ลักษณะของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ มีบ้านถาวรของตนเอง พ่อแม่มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง มีรายได้โดยเฉลี่ยน้อยกว่า 1,000 บาท ถึง 3,000 บาทต่อเดือน แต่มีการปลูกผัก เลี้ยงปลาสำหรับเป็นอาหาร จึงเพียงพอกับค่าใช้จ่าย และเพียงพอที่จะบริจาคให้โรงเรียน เมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือ ในด้านการศึกษาผู้ปกครองให้ความสำคัญมาก แม้ว่าผู้ปกครองทุกคนจะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ก็รู้เรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นอย่างดีเพราะลูกๆ เล่าให้ฟัง และครูออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนสม่ำเสมอ ในด้านการเรียน นักเรียนมีความพร้อมก่อนครูเข้าสอน นักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือล่วงหน้า 3-4 วัน/สัปดาห์ บางคนอ่านทุกวัน แม้ครูจะไม่สั่ง ในขณะที่เรียนจะสนใจเรียนตลอดเวลาและชอบเรียนทุกวิชา เพราะชอบครูผู้สอน นักเรียนทุกคนกล้าแสดงออก กล้าที่ตั้งคำถาม ถามครูหรือกล้าโต้แย้งกับครูหรือเพื่อนๆ ในขณะที่เรียนนักเรียนบางคนจะเดินไปเดินมาโดยไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น เก็บขยะในห้อง โดยเฉลี่ยนักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาไทยในระดับพอใช้ ไม่มีนักเรียนคนใดน้ำหนักร่างกายต่ำกว่าเกณฑ์

ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน จะเป็นแบบพ้องกับลูกนักเรียน รักนับถือ และไว้วางใจครูมาก ครูไม่เคยดุคำ หรือลงโทษ ถ้านักเรียนทำผิดครูจะแนะนำแก้ไข แทรกด้วยอารมณ์ขัน แต่ถ้านักเรียนทำผิดครูจะพูดชมเชย

(ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค)

ในด้านการสร้างความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในห้องเรียน เมื่อครูส่งงานนักเรียนจะส่งงานทันกำหนดเวลาคิดเป็นครึ่งหนึ่งของนักเรียนทั้งหมด แต่ทุกคนจะส่งงานทุกครั้ง เครื่องกระตุ้นระเบียบวินัย จะสร้างระเบียบวินัย เมื่อมีสถานการณ์เกิดขึ้น ไม่มีข้อกำหนดเป็นกฎในห้องเรียนไว้ตายตัว (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค) อย่างไรก็ตาม แม้ครูจะไม่เคร่งครัดมาก แต่เมื่อครูไม่อยู่ นักเรียนจะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ห้องเรียนไม่วุ่นวาย และนักเรียนทำผิดจะกล้ารับผิดชอบทุกครั้ง

5.1.2 โรงเรียนบ้านแพง

สภาพของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารเป็นอาจารย์ใหญ่ อาคารเรียนอยู่ในสภาพดี ห้องเรียนเพียงพอ มีครูครบชั้น บริเวณโรงเรียนสะอาดร่มรื่น สวยงาม โรงเรียนตั้งอยู่ห่างจากสำนักงานการประถมศึกษา 20 กิโลเมตร ครูในโรงเรียนทุกคนสมรสแล้ว และอาศัยอยู่ในเขตใกล้เคียงกับโรงเรียน เวลาเข้าเรียน 08.30 น. เวลาเลิกเรียน 16.00 น.

สภาพของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ในอาคารที่อยู่ในสภาพดีอากาศถ่ายเทสะดวกแสงสว่างเพียงพอ ภายในห้องเรียนจัดไว้อย่างเป็นระเบียบสวยงาม ความสะอาดดี มีสื่อการสอนจำนวนมากจัดเก็บไว้ในห้องเรียนเนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมากถึง 35 คน จึงทำให้มีที่ว่างน้อย โต๊ะเก้าอี้เป็นโต๊ะเดี่ยว มีจำนวนเพียงพอ จัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่ม และเปลี่ยนแปลงไปตามกิจกรรมและเนื้อหาที่เรียน

ลักษณะของครูผู้สอนภาษาไทย เป็นครูหญิง อายุ 46 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุด คบ. วิชาเอกภาษาไทย จากวิทยากรอุดรธานี มีประสบการณ์ในการสอนทั้งหมด 25 ปี มีประสบการณ์การสอนภาษาไทย 12 ปี เคยได้รับยกย่องเป็นครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่นระดับอำเภอและระดับจังหวัดมาแล้ว ปัจจุบันตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 ขึ้นเงินเดือนประมาณ 15,000 บาท ถูสมรสรับราชการครู ในโรงเรียนเดียวกัน ขึ้นเงินเดือนประมาณ 15,000 บาท นอกจากรายได้ประจำยังมีรายได้พิเศษจากการค้าขายอีกด้วย

ครูผู้สอนภาษาไทยเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอนแบบ
ประจำวิชา ในการสอนมีการเตรียมการสอนโดยการเขียนแผนการสอน เข้า
สอนตรงเวลาและสอนจนหมดเวลา นอกจากงานสอนยังมีงานอื่นๆ ำให้รับผิดชอบ
ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนครู จะสนิทสนมกับเพื่อนครูทุกคน ทั้งด้านส่วนตัว และ
การทำงานได้ปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้บริหารครูผู้สอนภาษาไทย
เห็นว่า เป็นผู้คอยำให้คำแนะนำที่ดี ส่วนความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนนั้น
เนื่องจากครูผู้สอนภาษาไทยอาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้ จึงสนิทสนมกับผู้ปกครอง
นักเรียนทุกคน ถ้ามีงานชุมชนจะร่วมเป็นเจ้าภาพทุกครั้ง

พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย มีการเตรียมการสอน
ล่วงหน้า ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน มีวิธีการต่างๆ มากมาย ขึ้นอยู่กับความเหมาะ
สมกับบทเรียนและกิจกรรม ในชั้นสอนครูผู้สอนำใช้วิธีสอนหลายๆ วิธี ไม่เน้นหนัก
วิธีใดวิธีหนึ่ง เน้นำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ในขณะที่สอนครูจะ
สอดแทรกคุณธรรมต่างๆ บวกฝังค่านิยมและเจตคติำให้นักเรียนในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนทุกชั่วโมง ในการสอดแทรกหรือปลูกฝังำใช้วิธีการอธิบาย หรือ
บอกำให้ปฏิบัติ เมื่อเรียนจบในแต่ละชั่วโมงจะมีการสรุปบทเรียนทุกครั้งสื่อที่ำใช้ได้
จากการผลิตเอง โดยำใช้งบประมาณส่วนตัวเป็นส่วนนำใหญ่ ผลิตแล้วเก็บสะสมไว้
ำใช้หลายๆ ปี จึงมีจำนวนมาก ในการสอนจะำใช้สื่อการสอนทุกชั่วโมง การวัดและ
ประเมินผลเป็นการวัดผลและประเมินผลระหว่างการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมง การ
ำให้การเสริมแรงมีการเสริมแรงนักเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส ไม่เลือกนักเรียน
เก่งหรืออ่อน เป็นการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ โดยำใช้คำพูด นอกจาก
การสอนในชั้นเรียน ครูผู้สอนภาษาไทยได้จัดสอนซ่อมเสริมำให้แก่นักเรียนทุกวัน
วันละ 30 นาที ระหว่าง 16.00-16.30 น. โดยสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนและ
ขาดเรียนบ่อยๆ

อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนภาษาไทยยังเห็นว่าตนเองน่าจะปรับปรุง
การสอนำให้เป็นไปตามขั้นตอน ไม่รวบรัดจนบางครั้งนักเรียนอาจจะไม่เข้าใจ

ลักษณะของนักเรียน นักเรียนส่วนนำใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ อยู่บ้าน
ถาวรของตนเอง พ่อแม่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีบางคนไปทำงานต่าง

ประเทศ ค่าขายและขายพวงมาลัย รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยเดือนละประมาณน้อยกว่า 1,000 บาท ถึง 3,000 บาท ต่อก็เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายและบริจจาคให้โรงเรียนในบางครั้ง ในเรื่องการศึกษาผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการศึกษามากจะเห็นได้จากผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะเรียนเพิ่มเติมกับการศึกษานอกโรงเรียน ครูรู้เรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นอย่างดีเพราะถูกๆ เล่าให้ฟัง และครูในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นครูในหมู่บ้าน ครูผู้สอนภาษาไทยนานๆ จึงจะไปเยี่ยมบ้านนักเรียนสักครั้งหนึ่ง ในด้านการเรียน ก่อนครูเข้าชั้นนักเรียนจะเตรียมอุปกรณ์พร้อม แต่ในการอ่านหนังสือล่วงหน้านักเรียนจะอ่านหนังสือตามที่ครูสั่งเท่านั้น บางคนจะไม่อ่านเลย ในขณะที่เรียนนักเรียนจะสนใจเรียนตลอดเวลา นักเรียนชอบเรียนวิชาภาษาไทยมากที่สุด เพราะชอบครูผู้สอน นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียนและการใช้ภาษาไทย โดยเฉลี่ยระดับดี ความกล้าในการแสดงออก นักเรียนจะไม่กล้าตั้งคำถามถามครูหรือโต้แย้งกับครูหรือเพื่อนๆ มากนัก ถ้ามีปัญหาจะปรึกษาพ่อแม่หรือพี่ไม่กล้าปรึกษาครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจะเป็นแบบครูกับศิษย์ ไม่สนิทสนมเกินไป ครูดูหรือทำโทษนักเรียนถ้านักเรียนทำผิด และจะชมเชยเมื่อนักเรียนทำถูก

ความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในห้องเรียน ครูผู้สอนภาษาไทยเคร่งครัดเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนมาก นักเรียนส่วนใหญ่ส่งงานทันตามกำหนดเวลา ถ้าครูไม่อยู่ในห้องนักเรียนจะเงียบ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ร่วนวาย และถ้านักเรียนทำผิดจะกล้ารับผิดชอบทุกครั้ง

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ห้องเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง อาจจะมีองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้แตกต่างกัน ได้แก่

1. สภาพของโรงเรียน ได้แก่ สภาพอาคารเรียน บริเวณโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ฯลฯ

2. การจัดตกแต่งห้องเรียนที่เน้นความเป็นระเบียบ และจัดตกแต่งห้องเรียนแบบตามสบาย

3. ปริมาณสื่อในห้องเรียนน้อยหรือมาก

4. ครูเพศหญิงหรือเพศชาย

5. การสอนแบบประจำชั้นหรือประจำวิชา

6. ความสัมพันธ์กับเพื่อนครูอย่างสนิทสนมหรือแบบไม่สนิทสนม

7. ครูมีสื่อการสอนหลากหลายและมีเทคนิคในการใช้สื่อเป็นอย่างดี หรือมีสื่อน้อยและใช้สื่อเป็นบางครั้ง

8. การให้เสริมแรงทางบวกอย่างเดียว หรือการให้การเสริมแรงทางบวกและทางลบ

9. ลักษณะนิสัยส่วนตัวของครู เช่น ครูมีอารมณ์ขัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับครูที่มีนิสัยเข้มงวด เคร่งครัดระเบียบวินัย

10. เทคนิคการสร้างความรักใคร่ชอบ และระเบียบวินัยในห้องเรียนของครูแต่ละคน

ห้องเรียนที่นักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง มีองค์ประกอบที่ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนดี ได้แก่

1. ความพร้อมของครูทั้งด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สามารถใช้เวลาทรัพย์สินให้กับการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

2. มีวุฒิทางการศึกษตรงกับวิชาที่สอน ย่อมสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มีประสบการณ์การสอนวิชานั้นๆ ยาวนาน แสดงถึงความเชี่ยวชาญในเนื้อหาและวิธีสอน

4. มีความตั้งใจจริง และสำนึกในหน้าที่ครู เอาใจใส่นักเรียนอย่างเต็มที่

5. มีการจัดชั้นเรียนเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก และเน้นการปฏิบัติจริง

6. มีความเสียสละสูง ทั้ง แรงกาย แรงทรัพย์ เวลา

7. มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าก่อนสอน
8. มีเทคนิคในการนำเข้าสู่บทเรียน และเทคนิคในการสอนนำเสนอ และหลากหลายโดยคำนึงถึงเนื้อหา จุดประสงค์ของการเรียน และความพร้อมของนักเรียน
9. มีการสอนซ่อมเสริมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งจะมีผลทำให้สามารถแก้ไขปัญหานักเรียนเรียนอ่อน ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียน ใกล้เคียงกัน ง่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
10. นักเรียนมีครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา และให้ความสำคัญกับโรงเรียน
11. นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง
12. นักเรียนให้ความร่วมมือในการเรียน และมีความพร้อมก่อนเรียนในแต่ละชั่วโมง
13. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปในทางที่ดี และครูให้ความสำคัญกับนักเรียน
14. ครูมีความต้องการที่จะปรับปรุงการสอนของตนเองอยู่เสมอ

การอภิปรายผล

โรงเรียนบ้านบุญ

โรงเรียนบ้านบุญ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพอาคารทรุดโทรม บริเวณโรงเรียนไม่สะอาดเรียบร้อยเท่าที่ควร สภาพห้องเรียนจัดไว้อย่างง่ายๆ ไม่มีระเบียบ ไม่สวยงาม แต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และวิชาอื่นๆ สูง ติดต่อกันมาหลายปี

จากการสังเกตพบว่า แม้สภาพของโรงเรียนจะไม่พร้อม ไม่มีปัจจัยที่น่าส่งเสริม การเรียนรู้ได้ดี เช่น ห้องสมุดไม่มีแยกเป็นเอกเทศ ไม่ได้จัดเป็นสัดส่วน ไม่มีสถานที่ฝึกงานเป็นสัดส่วน ผู้บริหารไม่ได้เน้นการเรียนในชั้นนี้ และไม่เคยเข้าสังเกตการสอนของครูเลย แต่เนื่องจากครูผู้สอนเอง มีความตั้งใจ

ในการสอนสูงมาก มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า โดยการเขียนแผนการสอน ส่งให้ผู้บริหารได้ตรวจสอบล่วงหน้าก่อนสอน 1 สัปดาห์ทุกครั้ง และตลอดเวลาที่สอน ครูไม่เคยเดินออกนอกห้องเรียนเลย เว้นแต่จะมีกิจธุระจำเป็นจริง ๆ เช่น ครูใหญ่เรียกไปพบ เป็นต้น

ที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบุญ แม้จะใช้ห้องเรียนด้านหลังเป็นห้องสมุด ในขณะที่เรียนอยู่ใน บางครั้งมีนักเรียนจากชั้นอื่นๆ เข้ามาใช้บริการห้องสมุด เช่น มานั่งอ่านหนังสือ มาค้นหาหนังสือ เป็นต้น แต่ปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขณะที่กำลัง เรียนอยู่ ยังคงสนใจเรียนตลอดเวลา จากการสังเกตในชั้นเรียน พบว่า น่าจะเป็นครูคอยเอาใจใส่ ดูแลนักเรียนอยู่ตลอดเวลา ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการควบคุม แต่หมายถึง ครูคอยสนใจติดตาม ดูแลนักเรียนทำกิจกรรมอย่างใกล้ชิด นักเรียน เกิดความเกรงใจและกระตือรือร้นกับงานของตนเองมาก จึงไม่สนใจสิ่งอื่น ถ้า ช่วงนั้นเป็นช่วงของครูบรรยาย น้ำเสียงของครู จะนุ่มนวลชัดเจน ครูใช้คำพูด ในการสร้างความสนใจนักเรียนได้ดีมาก เพราะครูจะพูดสอดแทรก อารมณ์ขัน ในขณะที่เรียน บรรยายภาศนชั้นเรียนจะเป็นแบบตามสบาย ไม่เคร่งเครียด ครู จะอารมณ์ดีตลอดเวลา ไม่ดุคำ แม้จะมีนักเรียนชั้นอื่นมารบกวน ครูจะเฉย ๆ นักเรียนในชั้นจะเป็นคนไปบอกให้นักเรียนอื่นๆ ไปที่อื่น เช่น มีคนมาตะโกนอยู่ หน้าชั้น ครูจะพูดว่า "นิเขาทำไมมาถึงโรงเรียนเราเร็วจัง" นักเรียนในชั้นจะ หัวเราะ แล้วนักเรียนในชั้นคนใดคนหนึ่งจะลุกมาบอกให้นักเรียนคนที่ตะโกนไป เล่นที่อื่น ถ้านักเรียนเขียนตัวหนังสือไม่สวย ไม่เป็นระเบียบครูจะพูดว่า "เขียน ดีๆ ให้อ่านออก อย่าเอาปากกาเสียบตุตเขียนให้เอามือเขียนก็พอ" ซึ่งนักเรียน ทุกคนจะหัวเราะ ถ้านักเรียนแต่งประโยคใช้คำน้อยเกินไป จนฟังไม่เพราะ ครูจะพูดว่า "คำในภาษาไทยมีมากมาย เอาไปใช้ไม่ต้องประหยัดคำ ไม่ใช่น้า ไม่ใช่ว่าไฟฟ้า ทำไมต้องประหยัด"

ปริมาณของสื่อในชั้นเรียน แม้จะมีน้อย แต่ครูมีวิธีการใช้ที่หลากหลาย เช่น มีรูปภาพวิทัศน์ ครูจะให้นักเรียนบรรยายภาพ โดยออกมาบรรยายหน้าชั้น ในชั่วโมงต่อมาให้นักเรียนสังเกตองค์ประกอบของภาพว่ามีอะไรบ้าง แล้วบันทึก

ลงในสมุด ในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ครูยกตัวอย่างว่า รูปภาพนี้ เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือสี่เหลี่ยมจตุรัส เป็นต้น อีกประการหนึ่งสื่อที่มีในชั้นเรียนเป็นฝีมือของนักเรียน ทำขึ้นเองเป็นส่วนใหญ

ดังนั้น การที่มีสื่อปริมาณไม่มากนัก แต่นักเรียนมีความสนใจเรียน และ สนุกกับการเรียน น่าจะมาจากการที่ครูมีวิธีการนำสื่อมาใช้หลายวิธีประกอบการ สอนได้หลายกิจกรรม และนักเรียนภูมิใจที่สื่อนั้นได้มาจากฝีมือตนเอง จึงสนใจ ด้วยครูผู้สอนภาษาไทยโรงเรียนบ้านบุญ มีวุฒิทางการศึกษา กศ.บ เอกสังคมศึกษา แต่ได้เคยเรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาภาษาไทย ในครั้งที่เรียน ปกศ.สูง มาแล้ว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าครูผู้สอนเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องวิชาภาษาไทย เป็นอย่างดี และจากการที่ เคยศึกษามาหลายสาขาวิชาและประสบการณ์การสอน ที่ยาวนานถึง 19 ปี ทำให้ครูมีความเชี่ยวชาญหลายๆ ด้าน เช่น เป็นผู้มีความรู้ รอบตัวกว้างขวาง สนใจศึกษาค้นคว้า จึงนำความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาประยุกต์สอน นักเรียนได้ดี

ในด้านเศรษฐกิจ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูมีฐานะทางเศรษฐกิจดี คู่ สมรสมีรายได้ประจำ และยังมีรายได้เสริม จากการค้าขายโดยเป็นนายหน้าค้า ขายที่ดิน และเป็นเจ้าของแผงลอย ลงทุนขายส่งสินค้าเกษตรกรรมตามฤดูกาลที่ ตลาดอุดรเมืองทอง จ.อุดรธานีด้วย ด้วยเหตุที่มีคู่สมรส มีอาชีพเดียวกัน และมีความพร้อมทางเศรษฐกิจ ทำให้ไม่มีปัญหา ในด้านการเสียสละเวลา, ทรัพย์, แรงกาย ใช้การพัฒนาการเรียนการสอน และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างเต็มที่ ในด้านการเสียสละเวลา นอกเหนืองานในโรงเรียนแล้วยังได้ ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน คนละหลายๆ ครั้ง ใช้จ่ายเวลาตอนหลังเลิก เรียน และวันเสาร์-อาทิตย์ ถ้ามีงานบุญ หรืองานเทศกาลในหมู่บ้านจะไปร่วม เป็นเจ้าภาพทุกครั้ง ในด้านการเสียสละทรัพย์ ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล ทราบว่า นอกจากช่วยเหลือบริจาคตามงานบุญหรือเทศกาลต่างๆ แล้ว ครูผู้สอน ยังได้ซื้ออาหารให้นักเรียนที่ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน เกือบทุกวัน เพราะ เป็นช่วงพักกลางวัน จะมีนักเรียนชั้นอื่นๆ มาหาครูท่านนี้มาก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ นักเรียน ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนเหล่านี้ไม่มีอาหารกลางวันรับประทาน และมี

ปัญหาทางบ้านจึงมาหาครูท่านนี้ ซึ่งครูท่านนี้ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยดี นอกจากนักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารกลางวันแล้ว นักเรียนที่มีปัญหาทางบ้านแล้ว นักเรียนคนอื่นๆ ที่ว่างมักจะมานั่งคุยกับครูท่านนี้เป็นประจำ ผู้วิจัยได้ถามหาเหตุผล นักเรียนให้เหตุผลคล้ายกันว่า คุยแล้วสนุก สบายใจดี

ในด้านการให้ความช่วยเหลือ นอกจากจะช่วยเหลือ โดยการเสียสละทรัพย์สินแล้วครูได้ช่วยขอบริจาคสมุด หนังสือ จากบริษัท ห้างร้าน ธนาคารต่างๆ มาแจกจ่ายให้นักเรียน ส่วนหนังสือนำไปเก็บไว้ที่ห้องสมุด ให้นักเรียนได้อ่านอีกด้วย

ในด้านความสัมพันธ์กับครูและผู้บริหารในโรงเรียน ครูผู้สอนภาษาไทย ไม่สนิทสนมมากนัก จะปรึกษาหารือ และช่วยเหลือกันในเรื่องงานเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะมาจากการที่ครูผู้สอนไม่ออกนอกห้อง ไปคุยกับครูท่านอื่นเลย ในขณะที่สอน และจากการสัมภาษณ์พบว่า เคยมีเรื่องบาดหมางกันในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ขั้น ชำสาเหตุนี้ อาจมีผลทำให้ครูผู้สอนได้เลื่อนขั้นเงินเดือน 2 ครั้งเพียง 1 ครั้ง ตลอดอายุการรับราชการที่ผ่านมา 19 ปี

วิธีสอน จุดที่ครูท่านนี้นับมากที่สุด คือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม จนทำให้รู้สึกสนุกกับการเรียน ให้นักเรียนแสดงออกอย่างเต็มที่ ไม่เกรงเกรียง เช่น ถ้าครูมอบหมายงานให้ทำเป็นรายบุคคลหรืองานกลุ่ม นักเรียนคนใด หรือกลุ่มใดจะเบี่ยงท่าทีไหนก็ได้ภายในห้องเรียน แต่ต้องทำให้เสร็จทันเวลา วิธีการเช่นนี้ ทำให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกสถานที่ทำงานมาก การจัดห้องเรียน เช่นเป็นการจัดแบบนวัตกรรม จึงส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกปฏิบัติกิจกรรมและมีส่วนร่วมมาก สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ที่พบว่า การจัดห้องเรียนแบบนวัตกรรมช่วยให้นักเรียนสนใจวิธีสอนใหม่ ๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้มากกว่า ในห้องเรียนแม้นักเรียนจะมีอิสระบางส่วน แต่เรื่องระเบียบวินัยนักเรียนมีระเบียบวินัยมาก คือ ขณะทำงาน ถ้าครูไม่อนุญาต นักเรียนจะไม่กล้าออกนอกห้องเด็ดขาด อีกจุดหนึ่งที่ครูเน้น คือ การสอดแทรก คุณธรรม และปลูกฝังค่านิยม ครูจะใช้วิธีการยกตัวอย่างสถานการณ์จริง ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์

มาให้นักเรียนพิจารณาเอง เช่น ความฟุ่มเฟือย ครูจะยกตัวอย่างโฆษณาในโทรทัศน์ที่โฆษณายาอุกอมประเภทต่างๆ ราคาแพงมาก มาให้นักเรียนอภิปรายร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้นักเรียนใช้เงินอย่างคุ้มค่า จากการสังเกตพบว่านักเรียนมีเงินเหลือจากการซื้ออาหารกลางวันรับประทาน 1-2 บาท จะซื้อผักที่มีคนนำมาขายที่โรงเรียนกลับบ้าน ไม่ยอมซื้อขนมกิน

ในด้านการให้การเสริมแรง ครูผู้สอนภาษาไทยใช้การเสริมแรงทางบวกโดยใช้คำพูด ไม่เคยใช้การเสริมแรงทางลบเลย ถ้านักเรียนทำผิด ครูจะพูดตักเตือนโดยแทรกอารมณ์ขัน สาเหตุนี้ น่าจะมีผลทำให้นักเรียนเกรงใจแต่ไม่กลัวครู กล้าแสดงออกมาก

ในด้านการสอนซ่อมเสริม ครูผู้สอนภาษาไทย จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมต่อเนื่องสม่ำเสมอและจริงจัง โดยจัดสอนนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่สนใจปรากฏว่า นักเรียนทุกคนสนใจอยู่เรียนซ่อมเสริม ถ้าไม่มีธุระจำเป็นจริงๆ จะไม่ยอมขาดเรียนซ่อมเสริม ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงที่ครูท่านนี้สอนทุกวิชาทั้งวัน นักเรียนน่าจะเบื่อ แต่จากการสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนบอกว่าชอบเรียนเพราะสนุกดี ไม่เบื่อ ไม่เหนื่อย ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนั้นครูกับนักเรียนสนิทสนมกันมาก นักเรียนให้ความไว้วางใจครู และรักครูมาก (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค) เพราะจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนชอบเรียนทุกวิชา เพราะชอบครูผู้สอน ซึ่งก็คือครูท่านนั้น อีกเหตุผลหนึ่งคือ ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นช่วงโรงเรียนมัธยมปิดภาคเรียน ผู้วิจัยได้เห็นนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนใบแล้ว ใบเรียนต่อที่โรงเรียนมัธยมประจำจังหวัด กลับมานั่งเรียนร่วมกับนักเรียนในชั้น จากการสอบถามได้ทราบว่า คิดถึงครูและน้องๆ ที่โรงเรียนจึงกลับมาที่โรงเรียน

ลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนส่วนใหญ่อยู่กับพ่อแม่ นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง ในด้านความสามารถในการเรียนภาษาไทย พบว่านักเรียนมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย โดยเฉลี่ยในระดับพอใช้เท่านั้น ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากในขณะที่เรียนชั้นต้นๆ ครูไม่ครบชั้น จึงไม่ได้ฝึกฝนเต็มที่ ในด้านความกล้าในการแสดงออก นักเรียนมีความกล้ามาก

น่าจะมาจากครูเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และครูให้การเสริมแรงทางบวก ไม่เคยดูหรือลงโทษนักเรียนเลย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงทำให้นักเรียนกล้าที่จะโต้แย้งกับเพื่อน หรือครูเมื่อเขาเห็นว่าไม่ถูกต้อง

ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนแม้จะจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้น้อย แต่ทุกคนให้ความสำคัญต่อการศึกษา และให้ความสำคัญต่อโรงเรียนมาก สังเกตได้จากเมื่อมีการเชิญประชุม ผู้ปกครองทุกคนจะมาอย่างพร้อมเพรียง ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ปกครองศรัทธาในตัวครูผู้สอนภาษาไทยมาก เพราะครูท่านนี้เคยให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่จบไปแล้วให้มาทำงาน จึงให้ความสำคัญต่อโรงเรียนด้วยดี สำหรับผู้บริหารนั้น ชาวบ้านไม่ค่อยชอบนักเพราะเคยมีเรื่องขัดแย้งกับชาวบ้าน

ในด้านความร่วมมือและการเตรียมความพร้อมในการเรียนนั้น นักเรียนจะให้ความสำคัญดีมาก เพราะครูให้นักเรียนร่วมกิจกรรมมากที่สุด นักเรียนจึงชอบ ส่วนการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนนักเรียนมีความพร้อมอยู่ตลอดเวลาจากการสังเกตการสั่งงานและการเตรียมตัวของนักเรียน เช่นครูสั่งให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม เตรียมไว้ว่าที่ ใดให้นักเรียนตั้งผู้ตัดสินเอง ถ้ามีเวลาพอเมื่อไหร่ครูจะจัดให้มีการวัดว่าที่ขึ้น หลังจากที่ครูสั่งงานแล้ว 3 วัน ครูเรียกให้นักเรียนออกมาวัดว่าที่ ปรากฏว่า ทุกกลุ่มได้เตรียมตัวมาพร้อมแล้ว เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีสาเหตุมาจากครูได้ให้อิสระนักเรียนในการคิดและการแสดงออกอย่างเต็มที่ ครูไม่เคยดูหรือลงโทษ จึงทำให้นักเรียนกระตือรือร้นกล้าที่จะคิด และกล้าที่จะแสดงออก

ในด้านความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในห้องเรียน ครูไม่ต้องบังคับหรือออกกฎเกณฑ์ใดๆ ให้นักเรียนปฏิบัติตาม เพื่อเป็นการสร้างวินัย แต่จะสอนนักเรียนจากสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค) วิธีนี้ครูผู้สอนทำได้ดีมาก เพราะมีวิธีการใช้คำพูดที่นุ่มนวลเอื้ออาทรต่อนักเรียนอย่างแท้จริง จึงจะสร้างวินัยให้เกิดแก่นักเรียนได้สำเร็จ ถ้าไม่เช่นนั้นอาจทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ และที่น่าสังเกตอีกจุดหนึ่ง คือ ครูที่สอนภาษาไทยท่านนี้ สอนแบบประจำชั้น จึงน่าจะมีส่วนทำให้รู้จักนักเรียนดีทุกคน และเลือกปฏิบัติต่อนักเรียน

แต่ละคนได้เหมาะสม

ปรากฏว่า ทุกคนมีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัย ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นักเรียนจัดทำสื่อเอง และนักเรียนสามารถเลือกปฏิบัติกิจกรรมได้เองในบางครั้ง น่าจะมีผลทำให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยได้

โรงเรียนบ้านแพง

โรงเรียนบ้านแพงเป็นโรงเรียนขนาดกลาง มีอาคารเรียนเพียงพอ และอยู่ในสภาพดี มีห้องสมุดเป็นเอกเทศ มีอาคารประกอบต่างๆ ครบ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จัดตกแต่งไว้อย่างมีระเบียบสวยงาม มีสื่อการสอนจำนวนมาก และจากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารให้ความเอาใจใส่ ให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ เป็นอย่างดี แม้จะไม่เคยสังเกตการสอนเลยก็ตาม จึงทำให้นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย และวิชาอื่นๆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงต่อเนื่องมาหลายปีแล้ว กิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียนก็ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก เช่น เป็นโรงเรียนที่จัดกิจกรรม สหกรณ์โรงเรียนดีเด่นระดับจังหวัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชนะเลิศการประกวดการอ่านทำนองเสนาะระดับประเทศ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชนะเลิศการวาดภาพระดับจังหวัด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชนะเลิศคิดเลขเร็วระดับจังหวัด เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า นอกจากครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเป็นครูที่มีคุณภาพแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูอื่นๆ ในโรงเรียน ก็มีคุณภาพเช่นกัน

ครูผู้สอนภาษาไทย เป็นครูหญิง มีนิสัยเคร่งครัดเรื่องระเบียบวินัยมาก ในขณะที่ทำการเรียนการสอน จะสอดแทรกคุณธรรมและปลูกฝังค่านิยมให้นักเรียนบ่อยๆ เช่น ในขณะที่นักเรียนทำงาน ขณะที่กำลังอธิบาย ขณะที่ตรวจงานนักเรียนหน้าเสาธง เป็นต้น วิธีการที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การยกตัวอย่าง การที่ครูพูดซ้ำ ๆ หลายๆ ครั้ง จึงดูว่าเป็นการบ่น ซึ่งนักเรียนก็ตั้งใจฟังเป็นอย่างดี

ในด้านการสอน เนื่องจากครูผู้สอนภาษาไทยจบการศึกษา คบ.วิชาเอกภาษาไทยโดยตรง และมีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย นานถึง 12 ปี จึงทำให้ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาและวิธีสอน พร้อมทั้งตลอดเวลาที่รับราชการได้รับการยกย่องให้เป็นครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่นระดับอำเภอ และระดับจังหวัดหลายครั้ง เป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต่อเนื่องกันนาน จึงทำให้น่าจะยืนยันได้ว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนภาษาไทยอย่างแท้จริง การจัดห้องเรียนจัดแบบนวัตกรรม ในการสอนครูเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยเฉพาะเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน และภาษาราชการจะเน้นมาก ในขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมครูจะคอยดูแลอยู่ห่างๆ มีบางครั้งครูผู้สอนเดินออกนอกห้องเรียน เพื่อไปทำงานอื่น เช่น พูดคุยกับผู้ปกครองที่มาติดต่อกับโรงเรียน ติดต่อขายเครื่องสำอางชนิดหนึ่งกับลูกค้า นักเรียนจะเงยบตลอดเวลา ทั้งนี้น่าจะมาจากครูท่านนี้เป็นคนเคร่งครัดเรื่องระเบียบวินัยมากนั่นเอง ในด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้สนุกสนาน ครูท่านนี้ใช้วิธีพูดคุยหยอกล้อนักเรียนทีละคน บางครั้งก็เป็นการพูดประชด แต่นักเรียนก็สนุกสนานไม่โกรธ ทั้งนี้น่าจะเพราะครูเคยพูดเช่นนี้บ่อยๆ จนนักเรียนเกิดความเคยชินก็เป็นได้

ในด้านเศรษฐกิจ ครูผู้สอนภาษาไทยมีฐานะค่อนข้างดี เนื่องจากมีคู่สมรสอาชีพเดียวกัน จึงมีรายได้ประจํามาก นอกจากนี้ยังมีรายได้พิเศษจากการขายเครื่องสำอาง และยังไม่ต้องมีภาระค่าเล่าเรียนบุตรอีกด้วย เนื่องจากมีความพร้อมทางครอบครัว และเศรษฐกิจเช่นนี้ ทำให้ครูท่านนี้เสียสละเวลา แรงกาย แรงทรัพย์ในด้านการไปเยี่ยมบ้านนักเรียน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นคนในหมู่บ้านนี้ จึงทำให้รู้จักผู้ปกครองนักเรียนทุกคนเป็นอย่างดีอยู่แล้ว

ในด้านความสัมพันธ์กับผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียน พบว่าครูผู้สอนภาษาไทยสนิทสนมกับผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนทุกคนมาก สามารถปรึกษาหารือกันได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ทั้งนี้น่าจะเพราะว่าครูในโรงเรียนทุกคนรวมทั้งผู้บริหารเป็นคนในท้องถิ่น หรือคนในละแวกใกล้เคียง จึงคุ้นเคยกันเป็นพิเศษ ในการทำงานได้มีการช่วยเหลือกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะครูผู้สอนเป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน ทำให้ต้องแนะนำ

ครูอื่นๆ ในโรงเรียน ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอน การผลิตสื่อ การกรอกเอกสารประจำชั้น อยู่เสมอ จากการที่ต้องคอยแนะนำคนอื่น อยู่เสมอๆ น่าจะมีส่วนทำให้ครูผู้สอนภาษาไทยต้องกระตือรือร้นในหน้าที่อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้การเรียนการสอนมีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ

ในด้านการให้การเสริมแรง ครูผู้สอนภาษาไทย ใช้ทั้งการเสริมแรงทางบวกและทางลบ ในการเสริมแรงทางบวกจะใช้คำพูดชมเชย ส่วนการเสริมแรงทางลบ ใช้คำพูดดุ และใช้การลงโทษ แต่การลงโทษเป็นไปอย่างยุติธรรม นักเรียนยอมรับว่าตนเองผิด จากการสัมภาษณ์ทราบว่า เมื่อถูกลงโทษ นักเรียนจะไม่โกรธครู เพราะรู้ว่าครูต้องการให้ตนเป็นคนดี

ในด้านการสอนซ่อมเสริม ได้มีการจัดสอนซ่อมเสริมต่อเนื่อง สม่่าเสมอ และจริงจัง โดยจัดให้นักเรียนอ่อนและขาดเรียนบ่อย ๆ มีนักเรียนมาเรียนประมาณ 10 คน จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่ไม่ได้เรียนซ่อมเสริมว่าสนใจอยาก จะเรียนซ่อมเสริมหรือไม่ ปรากฏว่านักเรียนไม่อยากเรียน โดยไม่บอกเหตุผล แต่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมาจากครูสอนซ่อมเสริมอย่างจริงจัง เข้มงวดมาก ทำให้นักเรียนไม่อยากเรียน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนภาษาไทย กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นั้นเป็นไปแบบครูกับลูกศิษย์ ไม่เข้มงวดเกินไปและไม่สนิทสนมเกินไป เช่นในขณะที่เรียนครูจะ เข้มงวดมาก แต่ในขณะที่นักเรียนช่วยงานครูจัดทำสื่อ การสอน ครูจะพูดตลกให้นักเรียนหัวเราะ แต่อย่างไรก็ตาม มีบางครั้งที่ครูลงโทษนักเรียน เมื่อนักเรียนทำงานช้าหรือทำผิด น่าจะเป็นเพราะสาเหตุนี้ ทำให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออกมากนัก

ในด้านลักษณะของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่น นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง โดยเฉลี่ยนักเรียนมีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยในระดับดี ทั้งนี้ น่าจะมาจากครูผู้สอนมีวิธีการสอนดี มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วม เอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลอยู่เสมอ และครูในโรงเรียนครบชั้น และแต่ละคนมีความตั้งใจจริงใจ การสอน ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพื้นฐานการเรียนรู้มาตั้งแต่แรก

อย่างไรก็ตาม นักเรียนไม่กล้าแสดงออกมากนัก ทั้งนี้น่าจะมีสาเหตุจากครูผู้สอนเคร่งครัดระเบียบวินัยมาก และเคยลงโทษนักเรียนในบางครั้ง ทำให้นักเรียนกลัว ไม่กล้าโต้แย้งกับเพื่อนๆ หรือครูมากนัก แต่ถ้าครูมอบหมายงานให้นักเรียน ก็พร้อมที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายนั้น นอกจากนักเรียนได้รับการเอาใจใส่จากครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนแล้ว ผู้ปกครองนักเรียนยังมีส่วนมากต่อการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เพราะผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก จึงให้ความสำคัญต่อโรงเรียนมากเช่นกัน แม้ว่าผู้ปกครองทุกคนจะจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ได้น้อย แต่ถ้าโรงเรียนขอความร่วมมือหรือขอบริจาคจะได้รับความร่วมมือด้วยดีทุกครั้ง เห็นได้จากในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยกำลังเก็บรวบรวมข้อมูล โรงเรียนได้ขอบริจาคจากผู้ปกครองในการจัดหาเก้าอี้มาไว้ใช้ในห้องพักรู ตามความศรัทธา โดยเก้าอี้ตัวละ 150 บาท โรงเรียนบอกว่าจะให้เป็นเงินคนละนิดหน่อยหรือหลายๆ คน รวมกันซื้อเก้าอี้มาบริจาค 1 ตัวก็ได้ ปรากฏว่า ผู้ปกครองนักเรียนทุกคนซื้อเก้าอี้มาให้โรงเรียนอย่างน้อย คนละ 1 ตัว บางคนให้มากกว่านั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองศรัทธาผู้บริหารโรงเรียน และครูทุกคนในโรงเรียนมาก เพราะทุกคนตั้งใจสอนลูกหลานของตน จนทำให้นักเรียนสามารถชนะเลิศการแข่งขันมากมาย และได้ชื่อว่านักเรียนโรงเรียนนี้เรียนเก่งที่สุดในกลุ่มโรงเรียน

ในด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน นักเรียนจะปฏิบัติตามที่ครูสั่งทุกครั้ง แต่ถ้าครูไม่สั่งจะไม่ทำเลย เช่น การอ่านหนังสือมาล่วงหน้า ถ้าครูไม่สั่งนักเรียนจะไม่อ่านมาล่วงหน้าเลย ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจากการที่ครูเคร่งครัดนักเรียนอยู่ในระเบียบตลอดเวลา ทำตามคำสั่งของครูจนเคยชิน จึงไม่คิดที่ตัวเอง

ในด้านความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยในห้องเรียน นักเรียนมีระเบียบวินัยดีมาก ที่กล่าวเช่นนี้เพราะเวลาครูไม่อยู่ในห้อง ห้องเรียนจะเงียบตลอดเวลา เวลาเดินไปเรียนที่ห้องอื่นจะเดินเป็นแถว ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า ครูตั้งกฎเกณฑ์ทำให้นักเรียนติดเป็นนิสัย และครูมีเจ้าหน้าที่

ฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายควบคุมความประพฤติ คอยดูแลอยู่ นักเรียนจึงไม่รบกวน (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ค)

จะเห็นได้ว่า ทั้ง 2 โรงเรียน มีบรรยากาศในชั้นเรียนที่ทำให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงเหมือนกัน แต่จากผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบหลายอย่างแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบย่อยๆ หลายอย่าง ที่เกี่ยวข้องดังที่ได้อภิปรายไว้ข้างต้นแล้ว

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน

5.3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน

1) ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ เพื่อแนะนำช่วยเหลือครูผู้สอนในการจัดการเรียน การสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

2) ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดงบประมาณในการจัดทำสื่อ การสอนแยกเป็นรายวิชาให้ครูผู้สอนโดยเฉพาะสื่อการสอนวิชาภาษาไทย ซึ่งยังมีน้อยมาก

5.3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อครูผู้สอน

1) ครูควรทดสอบนักเรียนก่อนเรียน อย่างน้อยก่อน เรียนบทใหม่ทุกบท เพื่อครูจะได้ทราบล่วงหน้าว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่อง ที่กำลังจะเรียนมากน้อยเพียงใด

2) ควรมีการสรุปบทเรียนเมื่อสอนเสร็จงานแต่ละชั่วโมง

3) ควรใช้สื่อการเรียนการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4) งานการสอนควรมีการสอนเรื่องระเบียบวินัยให้พร้อม ด้วย จะทำให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/จังหวัด

1) จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการสอน ภาษาไทยใหม่ๆ เพื่อให้ครูนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น

2) ศึกษาวิเคราะห์ ทฤษฎีการสอนของครูอย่างจริงจัง เพื่อจะได้แนะนำช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามหลักสูตร

5.3.3 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1) จัดสรรอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เช่น หนังสือเรียน โดยให้มีการสำรวจที่ต้องการเพิ่มเติมเป็นรายปี

2) จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการอบรมครูผู้สอนภาษาไทย อย่างน้อย 3 ปี/ครั้ง เพื่อให้ครูผู้สอนมีเทคนิคการสอนใหม่อยู่เสมอ

5.3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบบรรยากาศในชั้นเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง กับโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำ

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบบรรยากาศในชั้นเรียนการสอนวิชาภาษาไทยกับบรรยากาศในชั้นเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทุกวิชาสูง

3) ควรศึกษาเปรียบเทียบบรรยากาศในชั้นเรียนการสอนวิชาภาษาไทย กับบรรยากาศในชั้นเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยทุกวิชาต่ำ

4) ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ของโรงเรียนที่ครูผู้สอนภาษาไทย ได้รับการคัดเลือกเป็นครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่น กับโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยสูง